

Jezelf versieren

Titel: Jezelf versieren	Vakken/Leergebieden: beeldend (als onderdeel van een groter project binnen het leergebied Oriëntatie op jezelf en de wereld)	Groep: 3/4
Beschrijving betekenisvolle opdracht: Een bezoek aan de kapper van kinderen uit groep 3/4 resulteert vaak in extra gekleurde haarlokken, extensions met glitters of zelfs een bijzonder rastermotief in een mooi opgeschoren kapsel. Je lichaam versieren is leuk en spreekt de leerlingen van groep 3/4 aan. Ze beginnen in deze leeftijd met oorbellen en brengen steeds meer variatie aan in hun kapsel. Maar waarom versieren mensen zich überhaupt? Is dat alleen iets van jezelf en je klasgenoten of doen meer mensen dat? Op welke momenten dragen mensen ringen, armbanden, kettingen, speciale schoenen of speldjes? Met welke reden? Was dat vroeger ook zo en hoe is dat in andere culturen? Op basis hiervan krijgen de leerlingen de volgende opdracht: <i>Kun je van verschillende materialen een sieraad of lichaamsversiering maken waaraan je aan de vorm van het sieraad kunt zien voor welke gelegenheid je dit hebt gemaakt: je verjaardag, Koningsdag, tuinfeest, vrije woensdagmiddag, zaterdag, vakantie op het strand, een logeerpartij, of voor een andere speciale gelegenheid.</i>		
Omschrijving les/project: Project voor groep 3 / 4. De school is gericht op samenhang tussen leergebieden en werkt met de methode 'Alles in 1'. In deze methode worden de leergebieden Nederlands, Oriëntatie op jezelf en de wereld en Kunstzinnige oriëntatie zoveel mogelijk in samenhang aangeboden. Het project 'Jezelf versieren' is afgeleid van het Alles in 1-thema 'Kleding en beroepen'. Dit thema en de fascinatie van leerlingen uit groep 3/4 voor lichaamsversieringen vormen de basis voor het project 'Jezelf versieren'. Bovendien wilde de leerkracht de leerlingen kennis laten maken met de wereldkaart en versieringen van inheemse volkeren als inspiratiebron inbrengen. In les 1 staat de oriëntatiefase centraal, in les 2 de onderzoeksfase en in les 3 de uitvoerings- en evaluatiefase. De kernvragen die centraal staan zijn: <ol style="list-style-type: none">1. Welke lichaamsversieringen en sieraden (her-)ken je? Hoe zien ze er uit? Hoe voelen ze? En welke vormen en soorten zijn er (in Nederland en bij inheemse culturen)? Welke versieringen vind je mooi of juist niet mooi? En weet je op welke momenten bepaalde sieraden worden gedragen?2. Zou jij een eigen sieraad of lichaamsversiering (3D) kunnen maken voor een voor jouw speciale, gelegenheid? Zou je het zo kunnen maken dat je aan de vorm en materialen kunt zien voor welke gelegenheid je dit hebt gemaakt?		

Ondersteuning door een culturele instelling.

De leerkracht heeft veel affiniteit met beeldende vorming. Ze geeft deze les in de groep van haar collega die tijdens de les observeert en assisteert. De leerkracht werd bij het ontwerpen, uitvoeren en evalueren van dit project ondersteund door een medewerker van een culturele instelling.

Beginsituatie leerlingen:

Onderwerp

Aan de leerlingen is te zien dat ze weten wat lichaamsversieringen en sieraden zijn. Te pas en onpas komen ze met haarversieringen of andere versieringen en sieraden de klas in. Ook gebruiken ze volop lichaamsversieringen als hoeden, kronen, kettingen of armbanden in hun toneelspel.

Kunnen de leerlingen de koppeling maken tussen het maken van een sieraad en een speciale gelegenheid? En lukt het hen wat meer los te komen van hun stereotype beelden van sieraden door het bekijken van sieraden van inheemse volkeren?

Inlevingsvermogen en verbeeldingskracht

De leerlingen zijn niet gewend om vrij en associatief te denken. Opdrachten uit groep 1 en 2 waren vaak productgestuurd en 'recept-achtig' van opzet. De leerlingen zijn daarbij weinig expressief en voelen zich niet erg vrij binnen een onderwijsleergesprek.

Omgaan met materialen/technieken en beeldaspecten

Leerlingen hebben in groep 1 en 2 geëxperimenteerd met materialen en technieken als papier, verf en karton. Ze hebben geen ervaring met het ruimtelijk construeren van textiel en het hanteren van textielscharen, nietmachines en het gebruik van sterke lijm.

Beginsituatie competenties:

Het werken vanuit een creatief proces (oriënteren, onderzoeken, uitvoeren en evalueren) is nieuw.

Competenties & Fasen van het creatieve proces:

Beschrijving oriënteren (inclusief reflectie):

De leerkracht start met een verkenningsgesprek over het thema. Ze maakt allereerst complimenten over de sieraden, lichaams- en haarversieringen die leerlingen op dit moment dragen. Hierbij benoemt ze de verschillende aspecten die een sieraad bijzonder maken (kleur, vorm, materiaal, afmeting, waarde, uniciteit). Ze laat ook haar eigen sieraden met trots zien en vertelt om welke reden ze deze draagt en waarom ze in haar ogen bijzonder zijn. 👁 👁

Dan laat ze een aantal leerlingen onder een deken sieraden en lichaamsversieringen voelen. De leerlingen mogen aan elkaar vertellen wat ze voelen (welke vorm, textuur) en vervolgens een sieraad onder de deken vandaan halen en desgewenst aan- of omdoen. 👁 👁

Met elkaar bespreken ze wat ze wel en niet mooi of bijzonder vinden. Op het smartbord laat de leerkracht dia's van verschillende sieraden zien die bij verschillende gelegenheden gedragen worden. In een gesprek onderzoekt ze met de leerlingen voor wie die versiering is bestemd en wat de reden is om deze te dragen. 👁 👁

Om leerlingen verder te inspireren toont de leerkracht ook de wereldkaart en dia's met fraaie lichaamsversieringen van inheemse volken. Ze bespreekt met de leerlingen wat ze op de afbeeldingen zien en of ze aan de vorm van het sieraad kunnen zien om welke reden of tijdens welke gelegenheid dit sieraad wordt gedragen. Met deze diaserie wil ze de kinderen nog wat meer losmaken uit hun stereotype beelden van sieraden. Daarbij wijst de leerkracht op de verschillen en overeenkomsten

tussen de sieraden die ze net onder de deken hebben ontdekt en de sieraden van de inheemse volkeren. Ze legt daarbij steeds de focus op het moment waarop de sieraden gedragen worden en om welke reden.

De opdracht

Na de introductie vertelt de leerkracht wat de opdracht is:

Jullie gaan zelf sieraden of lichaamsversieringen maken van verschillende materialen. Maar niet zo maar een sieraad. Je gaat een sieraad maken voor een speciale gelegenheid. Bijvoorbeeld voor je verjaardag, koningsdag, tuinfeest, vrije woensdagmiddag, zaterdag, vakantie op het strand of een logeerpartij, of voor een andere gelegenheid die speciaal voor je bent.

Beschrijving onderzoeken en uitvoeren (inclusief reflectie):

Als start voor deze fase maakt de leerkracht samen met de leerlingen een lijstje van speciale gelegenheden en redenen waar anderen of zij zelf een bepaald sieraad dragen. De leerlingen kiezen één aspect uit de lijst en een foto van een sieraad uit de diaserie als inspiratiebron (bijvoorbeeld een burgemeester met een ambtsketting). Hierbij geeft de leerkracht aan dat de foto bedoeld is om je op ideeën te brengen, niet om na te maken.

Een rijk ingerichte tafel met papier, potloden, textiel en allerlei (kosteloos) materiaal biedt leerlingen de mogelijkheid om al experimenterend in de onderzoeksfase aan het werk te gaan. De leerkracht heeft een grote variatie aan kleurige materialen op een uitnodigende manier klaar gezet, waarmee ze de leerlingen hoopt te inspireren. Ze legt uit dat zij eerst een schetsje kunnen maken maar ook direct - al experimenterend - met de materialen aan de slag mogen gaan.

Samen met de groepsleerkracht voert de leerkracht kleine gesprekjes met leerlingen over hun werk. Ze laat tussendoor meerdere keren het werk van leerlingen aan de hele groep zien. Zo wil ze andere leerlingen inspireren en laten zien op hoeveel verschillende manieren materialen en constructies verwerkt kunnen worden tot een sieraad. Ze wijst ook op de relatie tussen de vorm en functie van het

sieraad en koppelt dit aan de speciale gelegenheid en het lichaamsdeel waarvoor het sieraad bedoeld is.

Op de uitkomst van de eerste experimenten wordt tussentijds klassikaal gereflecteerd. De leerkracht vraagt de leerlingen te verwoorden voor welk lichaamsdeel het sieraad is bedoeld en waaraan ze zien dat een bepaald sieraad wel of niet past bij de speciale gelegenheid of situatie. Ook vraagt ze welke versieringen de leerlingen geslaagd en minder geslaagd vinden (vorm, kleur, grootte, betekenis, waarde, reden, relatie met speciale gelegenheid). Daarnaast worden de oplossingen voor constructies met elkaar besproken. De leerkracht vraagt hoe iets is gemaakt en welke technieken er zijn gebruikt, maar ze vraagt bovenal hoe iets ook anders had gekund en of de leerlingen tips voor elkaar hebben. Daarna gaan de leerlingen verder aan de slag met het uitvoeren van hun sieraad.

De leerkracht wijst nog een keer op de criteria van de opdracht, de experimenten van de vorige les en laat de leerlingen hun sieraad (verder af) maken. Ze bespreekt de werkwijze om vanuit een basis als touw, ijzerdraad, stroomdraad, garen, stof, veertjes, elastiek, papier, karton en ijzerdraad te gaan werken. Ook mogelijke constructies worden besproken. De leerlingen gaan aan de slag met het maken van hun sieraad/lichaamsversiering en maken definitieve keuzes voor hun werkstuk op basis van hun experimenten uit de onderzoeksfase. 👁 👁

Beschrijving evalueren (inclusief reflectie):

Alle kinderen hebben zich met hun sieraden mooi gemaakt.

De leerkracht vraagt de leerlingen om te vertellen over de vorm en functies van hun sieraad/lichaamsversiering. ○○○○○

Ze vraagt naar de keuze van de gebruikte materialen en door welke afbeelding ze zich hebben laten inspireren. Creativiteit beoordeelt de leerkracht aan de keuze en variatie/differentiatie in materialen en aan vormen die kinderen in hun sieraad/lichaamsversiering gebruiken. Daarnaast gaat ze in op slimme oplossingen voor technische problemen en of het goed te dragen is door de leerlingen zelf. Tot slot wordt besproken hoe de ontwerpen tijdens de schooltonstelling (modeshow, fotoshoot, foto-expositie) gepresenteerd kunnen worden.

Leerdoelen:

1. **Betekenis:** De leerlingen kunnen aangeven wat zij een - voor hen zelf - speciale gelegenheid vinden waarop ze sierraden zouden willen dragen. Ze kunnen daarbij een relatie leggen tussen hun gekozen speciale gelegenheid, hun ontwerp en zich laten inspireren door sieraden van anderen, zoals van inheemse volken.
2. **Vorm:** De leerlingen kunnen een sieraad of lichaamsversiering maken voor een bepaald lichaamsdeel. Ze kunnen aan de vorm van het sieraad laten zien voor welke gelegenheid ze dit hebben gemaakt (hun verjaardag, Koningsdag, tuinfeest, vrije woensdagmiddag, zaterdag, vakantie op het strand of een logeerpartij).
3. **Materiaal/techniek:** Zij kunnen van een variatie aan kosteloze en textiele materialen een 3D sieraad of lichaamsversiering maken. Zij kunnen dit zelf dragen en presenteren aan de groep.

In deze les is gewerkt aan de onderstaande competenties uit de leerlijn beeldend:

Competenties oriënteren

- De leerling kan zich met alle zintuigen en zijn verbeelding openstellen voor beeldende vormgeving en beeldende kunst van een thema/onderwerp dat aansluit bij zijn belevingswereld.
- De leerling kan in een beeldbeschouwingsgesprek de betekenis die hij aan beelden geeft onderzoeken aan de hand van de voorstelling en de vormgeving.

Competenties onderzoeken

- De leerling kan binnen de context van het thema/onderwerp experimenteren met beeldaspecten en materialen en technieken.
- De leerling kan zich bij het experimenteren laten leiden door de richtlijnen van de opdracht en toevallige ontdekkingen.

Competenties uitvoeren

- De leerling kan een persoonlijke invulling geven aan de opdracht en daarbij gebruik maken van zijn ontdekkingen tijdens de onderzoeksfase.
- De leerling kan bij het vormgeven van zijn ideeën rekening houden met de richtlijnen van de opdracht.

Competenties evalueren:

- De leerling kan aan de hand van zijn werkstuk vertellen over het verloop van zijn werkproces.
- De leerling kan de verschillende oplossingen voor het maken van een werkstuk benoemen en waarderen.

Presentatievorm: modeshow fotoreportage expositie	Groepsvorm: individueel	Urenbesteding: 3 lessen van 75 minuten
Beoordelingscriteria: Kan de leerling: <ol style="list-style-type: none"> 1. verwoorden wat hij mooie of bijzondere sieraden en lichaamsversieringen – van hemzelf, anderen- vindt? Kan hij zich hierbij laten inspireren door lichaamsversieringen van anderen, zoals van inheemse volken? 2. door middel van zijn ontwerp een relatie leggen tussen de vorm en functie van zijn sieraad en de speciale gelegenheid waarvoor het sieraad bedoeld is? 3. een draagbaar sieraad of lichaamsversiering maken voor een speciale gelegenheid en zelfgekozen lichaamsdeel? 4. verschillende (kosteloze en textiele) materialen omvormen tot een 3D sieraad? 5. zijn zelf ontworpen sieraad dragen en presenteren? 		Portfolio: De leerkracht bewaart de foto's van de sieraden voor het leerlingenportfolio. De sieraden zelf mogen de leerlingen mee naar huis nemen.
Eindsituatie: De vervolgvaciviteit op deze les is een muziekproject waarbij leerlingen aan de slag gaan met muziek tijdens feesten en partijen.		

